

hemisphäre auf die rechte ausgeübte Hemmung; J. A. VAN TROTSENBURG, Een onderzoek van een handeling in vergelijk met een automatisme; D. J. HULSHOFF POL, Een geval van microcephalie bij een Javaan.

Militair-geneeskundig Tijdschrift. — XX, 2: D. J. E. MAC LEOD, De resultaten der fractuur-behandeling in ons leger; I. KOOPMAN, De beteekenis der secretie-anomalieën van de maag voor den officier van gezondheid; G. MERZ, Een trousse tevens sterilisator.

Folia Neuro-biologica. — X, 1: EMERICO LUNA, Sulle modificazioni dei plastosomi delle cellule nervose nel trapianto ed in seguito al taglio dei nervi; G. P. FRETZ, Zwei Fälle mit einer Commissura anterior secundaria mollis, ein Fall ohne Commissura anterior und die Variabilität der Massa intermedia.

P. M.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Operatieve verloskunde, door Dr. P. C. T. VAN DER HOEVEN, Hoogleeraar te Leiden. Tweede herziene druk. Leiden, S. C. VAN DOESBURGH, 1916. Prijs f 6.25, geb. f 7.25.

Van den eersten druk van VAN DER HOEVEN's operatieve verloskunde gaf ik in 1912 in dit *Tijdschrift* een ietwat uitvoerige bespreking; bij dezen tweeden druk mag ik volstaan met een korte aankondiging. De schrijver heeft zijn boek omgewerkt en daardoor verbeterd. De rangschikking der verschillende operaties is meer logisch dan in den eersten druk; bij de bespreking der operaties worden nu eerst de verschillende wijzen van handelen besproken en eerst daarna de indicaties; vooral deze laatste wijziging juich ik toe. Dat in de vier jaar, na de eerste uitgave verlopen, VAN DER HOEVEN's standpunt niet belangrijk is gewijzigd, spreekt wel van zelf. Toch vallen enkele veranderingen in zijn opvatting van de aanwijzingen tot verschillende operaties op. Met name geldt dit voor de kunstmatige vroeggeboorte, de keering op het hoofd en de spoedverlossing. Bij de eerste krijgt men bij het lezen van den tekst wel eenigermate den indruk, alsof hij de aanwijzing ruimer stelt, maar uit de beperking tot vrijwel uitsluitend de laatste twee weken der zwangerschap en uit zijn cijfers: 3.2 pCt. vóór 1911; 1.9 pCt. na 1911 blijkt toch, evenals bij de keering op het hoofd, die hij bij dwarsliggingen „vooralsnog” nog aanbeveelt, een grootere terughouding dan in den eersten druk. De spoedverlossing wordt nu „altijd” een allerongewenschte handeling genoemd, die zooveel mogelijk vermeden moet worden. Bij de keizersnede wordt in den tweeden druk de voorkeur gegeven aan de transperitoneale snede door den baarmoederhals. Bij de tang-extractie wordt de aanwijzing volgens PINARD (twee uur wachten na volkomen ontsluiting en gebroken vliezen) gewijzigd door het invoegen van een inspuiting van pituitrine. Eerst wanneer dit niet helpt, is de tang veroorloofd.

G. C. NIJHOFF.